

648 SAYILI KHK VE DAYANAĞI 6223 SAYILI YETKİ KANUNUNUN EKOLOJİK HUKUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ömer AYKUL*

GİRİŞ

17.08.2011 Tarih ve 28028 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren “Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile, Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair KHK”; 06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulu’nca 08.08.2011 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Bu KHK ile;

1. 644 Sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname,
2. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu,
3. 375 Sayılı KHK (Muhtelif Personel Kanunlarında değişiklik içeren)
4. 3194 Sayılı İmar Kanunu,
5. 4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun,
6. 645 Sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname,
7. 2873 Sayılı Millî Parklar Kanunu,
8. 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu,
9. 4848 Sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun,
10. 3234 Sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü

* Avukat, İstanbul Barosu

Hakkında Kanun,

11. 6107 Sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun,
12. 2985 Sayılı Toplu Konut Kanunu,
13. 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında KHK,
14. 6091 Sayılı 2011 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu, değiştirilmiştir.

648 Sayılı KHK'nin dayanağı olan 6223 sayılı Kanun; daha geniş bir değişiklik öngördüğünden ve hedeflediği değişikliklerin bir çerçevesi veya sınırı olup olmadığını anlamak ve daha sağlıklı bir incelemenin yapılabilmesi için aynen aşağıya alınmıştır:

6223 Sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri İle Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu

(Kabul Tarihi:6 Nisan 2011) (Resmi Gazete ile Neşir ve İlânı: 3 Mayıs 2011 - Sayı: 27923)

Amaç ve kapsam

MADDE 1 - (1) Bu Kanunun amacı, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere;

- a) Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek;
- 1) Mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine,
- 2) Mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine,
- 3) Mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına,
- b) Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına,

ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermektir.

- (2) Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler;
 - a) Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak;
- 1) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda,
- 2) 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununda,
- 3) 27/9/1984 tarihli ve 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında 174 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 13/12/1983 Gün ve 174 Sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 202 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunda,
- 4) 10/10/1984 tarihli ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunda,
- 5) 8/1/1985 tarihli ve 3143 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,
- 6) 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,
- 7) 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,
- 8) 1/5/2003 tarihli ve 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,
- 9) 27/10/2004 tarihli ve 5251 sayılı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,
- 10) 10/11/2004 tarihli ve 5256 sayılı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,
- 11) 1/12/2004 tarihli ve 5263 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,
- 12) 13/12/1983 tarihli ve 180 sayılı Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,
- 13) 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,
- 14) 8/6/1984 tarihli ve 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığı Kuruluş ve Gö-

revleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,

- 15) 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 2802 Sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu, 2914 Sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu, 5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu ile Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması, Devlet Memurları ve Diğer Kamu Görevlilerine Memuriyet Taban Aylığı ve Kıdem Aylığı ile Ek Tazminat Ödenmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,
- 16) 7/8/1991 tarihli ve 441 sayılı Tarım ve Köyşleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,
- 17) 2/7/1993 tarihli ve 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,
- 18) 19/6/1994 tarihli ve 540 sayılı Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,
- 19) 25/3/1997 tarihli ve 571 sayılı Özürlüler İdaresi Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,
- 20) Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde,
 - b) Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak;
- 1) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda,
- 2) 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda,
- 3) 23/4/1981 tarihli ve 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanunda,
- 4) 23/6/1981 tarihli ve 2477 sayılı 23/4/1981 Tarih ve 2451 Sayılı Kanunun Kapsamı Dışında Kalan Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usulüne İlişkin Kanunda,
- 5) 11/10/1983 tarihli ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununda,
- 6) 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamede,

- 7) Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde, yapılacak değişiklik ve yeni düzenlemeleri kapsar.

İlkeler ve yetki süresi

MADDE 2 - (1) Bakanlar Kurulu bu Kanuna göre verilen yetkiyi kullanırken;

- a) Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak;
- 1) Bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların Devlet bakanlarına bağlanması ve ilgilendirilmesi uygulamasına hizmetlerin özelliğinden kaynaklanan zorunluluklar dışında yer verilmemesini,
- 2) Sosyal hizmetler alanında halen bağlı kuruluşlar eliyle yürütülen aile, özürlüler, çocuklar, kadınlar ve sosyal yardımlar alanındaki hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde sunulabilmesini sağlamak üzere yeni bir bakanlık kurulmasını,
- 3) Ekonomiyle ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca yürütülen faaliyetlerin koordinasyonunu sağlamak, ekonomi politika, hedef ve stratejilerini belirlemek üzere yeni bir bakanlık kurulmasını,
- 4) İç ve dış ticarete yönelik hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde sunulabilmesini sağlamak üzere yeni bir bakanlık kurulmasını,
- 5) Gençlik ve spora yönelik hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde sunulabilmesini sağlamak üzere yeni bir bakanlık kurulmasını,
- 6) Kamu hizmetlerinin verimli, süratli ve etkin bir şekilde yürütülmesini, ülkenin ekonomik ve sosyal durumunu dikkate alarak hizmetin özelliği ve gereklerine uygun düzenlemeler yapılmasını,
- 7) Kamu hizmetlerinde iş bölümü ve koordinasyonun sağlanmasını, benzer hizmetlerin tek kuruluş veya birim tarafından yürütülmesini ve kaynak kullanımında israfın önlenmesini,
- 8) Teşkilatların, hizmetlerin özelliğinden kaynaklanan zorunlu farklılıklar saklı kalmak kaydıyla, hiyerarşik bağlılık ve unvan standardizasyonu sağlanacak şekilde düzenlenmesini, zorunlu olmadıkça yeni birim kurulmamasını, kadro ihdasında azami tasarrufa riayet edilmesini,
- 9) Kaynakların ekonomik ve sosyal ihtiyaçlara uygun ve rasyonel kullanılmasını, kamu hizmetlerinde etkinliğin artırılması yönünde düzenlemeler

getirilmesini,

- b) Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak;
- 1) Yürütülen hizmetin, özelliklerini de dikkate alacak şekilde çağdaş kamu yönetimi anlayışına uygun bir şekilde geliştirilmesini,
- 2) Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen hizmetlerin, özelliğinden kaynaklanan zorunlu farklılıklar saklı kalmak kaydıyla, standardizasyon sağlanacak şekilde düzenlenmesini,
- 3) Yönetim görevlerine atanmada ve bu görevlerde yükselmede kariyer ve liyakat esasları ile nitelikli personel istihdamının esas alınmasını, göz önünde bulundurur.
- (2) Bakanlar Kuruluna verilen yetki, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay süre ile geçerlidir. Bu süre içinde Bakanlar Kurulu birden fazla kanun hükmünde kararname çıkarabilir.

Yürürlük

MADDE 3 - (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 4 - (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Önümüzde incelenmesi gereken 648 sayılı KHK ve bunun dayanağı ve geçerlilik hukukunu oluşturan 6233 sayılı yetki Kanunu olduğundan, inceleme ve değerlendirmeye önce 6233 sayılı yetki Kanunundan başlanılmıştır.

6233 SAYILI YETKİ KANUNUNUN ANAYASAYA UYGUNLUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yetki Kanununu inceleyebilmek için kanun hükmünde kararname ve bunu çıkarmak için yetkiyi düzenleyen Anayasanın ilgili maddesi 91. maddede olup, bu madde aynen aşağıya alınmıştır:

“Kanun Hükmünde Kararname Çıkarma Yetkisi Verme

MADDE 91 - Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir. Ancak sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve

ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasî haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez.

Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağını gösterir.

Bakanlar Kurulunun istifası, düşürülmesi veya yasama döneminin bitmesi, belli süre için verilmiş olan yetkinin sona ermesine sebep olmaz.

Kanun hükmünde kararnamenin, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından süre bitiminden önce onaylanması sırasında, yetkinin son bulunduğu veya süre bitimine kadar devam ettiği de belirtilir.

Sıkıyönetim ve olağanüstü hallerde, Cumhurbaşkanının Başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunun kanun hükmünde kararname çıkarmasına ilişkin hükümler saklıdır.

Kanun hükmünde kararnameler, Resmî Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girerler. Ancak, kararnamede yürürlük tarihi olarak daha sonraki bir tarih de gösterilebilir.

Kararnameler, Resmî Gazetede yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur.

Yetki kanunları ve bunlara dayanan kanun hükmünde kararnameler, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları ve Genel Kurulunda öncelikle ve ivedilikle görüşülür.

Yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmayan kararnameler bu tarihte, Türkiye Büyük Millet Meclisince reddedilen kararnameler bu kararın Resmî Gazetede Yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Değiştirilerek kabul edilen kararnamelerin değiştirilmiş hükümleri, bu değişikliklerin Resmî Gazetede yayımlandığı gün yürürlüğe girer."

Oldukça geniş bir kapsamı olan Anayasanın bu maddesi, mutlaka yine Anayasanın "Yasama yetkisi" ni düzenleyen,

"MADDE 7 - Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindir. Bu yetki devredilemez."

hükmü ile birlikte değerlendirilmelidir. Aksi takdirde yürütmeye yasama yetkisi verilmiş olur ki, bu Anayasanın temel ilkelerine ters

düſer.

Bilindiğı üzere KHK çıkarma hukuku; anayasal sisteme 1961 Anayasasında 20.09.1971 tarih ve 1488 sayılı Kanunla yapılan değışiklikle girmiştir. Yani 1961 Anayasasının ilk halinde ve 1921 ve 1924 Anayasalarında KHK çıkarma yetkisi hükümetlere verilmemiştir. Bir kurtuluş savaşı yürüten ilk Meclis ve onun anayasası olan 1921 Anayasası, değıl yürütmeye yasama yetkisi vermek, tam aksine yasama yürütme yetkisini üstlenmiş ve bu tip bir yönetime “*Büyük Millet Meclisi Hükümetleri*” dönemi denilmiştir.

İlk kez 12 Mart 1971 muhtırası sonrası olağanüstü dönemde anayasal sisteme dahil olan bu mekanizma, anayasa değışikliği dahil bütün uygulamaları tartışmalı ve sancılı olmuştur. Halen yürürlükte olan anayasanın olağanüstü hali düzenleyen 121. ve sıkıyönetim, seferberlik ve savaş halini düzenleyen 122. maddelerinde KHK çıkarma yetkisi tanınırken Hükümetin Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanması da belirtilmiştir. Her ne kadar Anayasanın 7. maddesinin gerekçesinde, 91. ve 121. madde uygulamaları saklı tutulmuşsa da, 91. maddenin çağdaş hukuk açısından yapılacak bir analizinde;

“birden fazla KHK çıkartabilmenin, ucu açıklık olarak algılanamayacağı”

ve

“teşkilatlandırma yetkisinin, anayasa ile bakanlıklara verilmiş görevlerin ortadan kaldırılması veya işlevsizleştirilmesi yönünde kullanılamayacağı”

gibi temel çağdaş hukuk ve devlet yönetimi ilkelerine uymadığı tespit edilebilecektir. Anayasalarda bu yetki aslında bir istisnai düzenleme olmasına rağmen, yasama yetkisini fiilen ortadan kaldırdığından her zaman çok tartışmalı olmuştur.

Görüldüğü üzere şekli hukuk açısından dahi 648 sayılı KHK; Anayasanın 91. maddesine uygun görünmemektedir. Yetki Kanunu incelendiğinde;

(1) Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak isimleri belirli toplam 20 Kanun ve KHK ile “*belirsiz sayıdaki kanun ve kanun hükmünde kararnamenin*” de görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağılık ve ilgilerine ilişkin hü-

kümlelerinde,

(2) Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak isimleri belirli toplam 6 Kanun ve KHK ile *“belirsiz sayıdaki kanun ve kanun hükmünde kararnamenin”* de memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde,

değişiklik yapılmasının planlandığı anlaşılmaktadır.

Bu yetki kanunun, Anayasanın 91. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan *“Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağını gösterir.”* hükmü ile yine Anayasanın 7. maddesinde yer alan *“Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez.”* hükmüne uygun olduğu son derecede tartışmalıdır.

Birden fazla kararname çıkartma yetkisi *“ucu açık”* bir KHK çıkartma yetkisi olarak kabul edilebilir mi?

Böyle bir kabul, fiilen TBMM’nin Anayasanın 7. maddesinde belirtilen yasama yetkisini ortadan kaldırmaz mı?

Bu bir TBMM’nin yetkisinin devri değil midir?

Neredeyse bütün bir kamu yapısının ve görevlerinin değiştirilmesindeki ivediliğin gerekçesi nedir?

Devletin kurumlarındaki kurumsallaşmış yapının değiştirilmesindeki saik, çağdaş bir yapıya ulaşmak mı, yoksa kadrolaşmak mıdır?

Bu sorular yanıtı beklenen ve belki Anayasa Mahkemesinin yargılaması ile cevabını bulabilecek sorulardır.

Bizim görüşümüze göre;

- hiçbir olağanüstü koşulun mevcut olmaması,

- yetki kapsamındaki işlerin olağan yasama süreci içerisinde yapılmasının mümkün olması,

- yetki kapsamındaki işlerin ivedilik taşımaması,

- yine yetki kapsamındaki işlerin büyük bir çoğunluğunun akademik çevreler, barolar, sivil toplum kuruluşları, aydınlar ve çevre-ciler tarafından tartışılması ve bir konsensüs oluşturması gereken konular olması ve bu nedenle de ayrıca olağan yasama sürecine ihtiyaç duyulması,

- Anayasadaki birden fazla KHK çıkarabilme yetkisinin, çıkan yetki yasası ile ucu açık bir hal alması,

gibi nedenlerden dolayı, 6233 sayılı Yetki Kanunu; ANAYASA’NIN 7. ve 91. MADDELERİNE AYKIRIDIR.

648 SAYILI KHK’NİN DEĞİŞTİRDİĞİ HÜKÜMLER AÇISINDAN ANAYASAYA UYGUNLUK DEĞERLENDİRMESİ

Yetki Kanunu ile ilgili değerlendirmeden sonra 648 sayılı KHK’nin getirdiği düzenlemeleri incelemeye başlayabiliriz.

1. 644 Sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamedeki Değişiklikler :

1.1. 644 Sayılı KHK’nin 2b maddesindeki Bakanlığın “*Havza koruma planları yapmak yetkisi*” kaldırılmıştır. Ayrıca Bakanlık görevlerini belirleyen 2. maddede çevre düzeni planlarının yapılması yazılı değilken, 7. maddede bu görevin ilgili Genel Müdürlüğe verildiği görülmektedir. Çevre düzeni planları havza bazında yapılması gereken ve ilk amacı da çevresel veya ekolojik koruma olması gereken planlardır. O zaman bu değişikliğin amacını anlamak mümkün değildir. Görülüyor ki, bu KHK’yi hazırlayanlar Çevre Bakanlığının artık oturmuş ve yerleşmiş görevlerini bilmemektedirler. Mevcut ve işleyen bir Bakanlık mekanizmasının birleşme ile neden bozulduğu da yine anlaşılamamaktadır.

1.2. Ayrıca yine 2. maddeye yeni bir (h) fıkrası eklenmiştir. Bu fıkra;

“Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan veya mülkiyeti Hazineye, kamu kurum veya kuruluşlarına ya da kişilere ait olan taşınmazlar üzerin-

de yapılacak yatırımlara ilişkin olarak ilgilileri tarafından hazırlanan veya hazırlattırılan ancak yetkili idarelerce üç ay içerisinde onaylanmayan etüt, harita, her tür ve ölçekte çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını, parselasyon planlarını ve değişikliklerini ilgili idarelerin başvurusu üzerine yapmak, yaptırmak, onaylamak ve başvuru tarihinden itibaren üç ay içinde yetkili idarelerce ruhsatlandırma yapılmaması halinde resen ruhsat ve yapı kullanma izni vermek."

şeklinde dir. Bu fıkra ile özellikle "Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan" yani ormanlar, meralar, sulak alanlar ve kıyılar gibi ekolojik açıdan diğer alanlara göre gerek ulusal ve gerekse uluslar arası hukuk ile daha iyi korunan alanlara el atılmak istendiği açıktır. Bu hüküm bu haliyle Anayasanın 43, 44, 45, 63 ve 169. maddelerine açıkça aykırıdır. Öyle bir hüküm oluşturulmuştur ki, bir yandan demokrasi-nin gereği olarak yerel yönetimlerin güçlendirildiği söylenmekte, öte yandan bu madde ile bu yetki fiilen ortadan kaldırılmaktadır. Fıkra bu yönüyle ayrıca Anayasanın 126 ve 127. maddelerine de aykırıdır.

Ayrıca bu fıkra ile bağlantılı olarak 7. maddeye yeni eklenen (e) fıkrası;

"2 nci maddenin birinci fıkrasının (h) bendinde belirtilen konularla ilgili olarak 2985 sayılı Toplu Konut Kanununun ek 7 nci maddesi çerçevesinde uygulama yapmak veya yaptırmak, bu uygulamalara yönelik olarak kentsel dönüşüm, yenileme ve transfer alanları geliştirmek, bu alanların her ölçekteki imar planı ve imar uygulamalarını, kentsel tasarım projelerini yapmak, yaptırmak ve onaylamak, bu çerçevede paylı mülkiyetleri ayırmak, birleştirmek, arsa ve arazi düzenlemeleri yapmak, imar hakkı transfer etmek, kamulaştırma ve gerektiğinde usulüne uygun olarak acele kamulaştırma yoluna gitmek, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izinlerini vermek ve kat mülkiyeti tesis ve tescilini sağlamak."

şeklinde olup, bu fıkra ile yine "Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan" bu tip alanlarda kentsel dönüşümler ve en üst imar planından inşaat sonrası son aşama olan kat mülkiyetine geçişe kadar her işlemin yapılma yetkisi Bakanlığa verilmiştir. Özetle bu alanlarda öyle bir rant paylaşımı olacaktır ki, hiçbir hukuki aşamada kilitlenme yaşanmayacaktır. Rantsal bölüşümde pürüz istenmemektedir. TOKİ mantığı ile çevrenin yönetilemeyeceği anlaşıncaya kadar, herhalde talan edilmiş hiç bir doğal varlık kalmayacaktır. Aynı anayasaya aykırılıklar bu

fıkra için de 2h fıkrası dolayısıyla geçerlidir.

1.3. Ayrıca 644 sayılı KHK'nin 8. maddesindeki "atık su arıtma tesisleri" konusu ile "deniz kirliliğine yönelik acil müdahale planları" konusunun neden çıkartıldığı, bu konuların nerede düzenlendiği anlaşılamamıştır. Yine 9. maddesindeki;

"ç) Yasaklanacak ve kısıtlanacak atık ve kimyasallar ile yakıtların ve çevre kirliliğine yol açabilecek diğer maddelerin ithalat ve ihracatına dair kontrol ve uygunluk belgesi taleplerini değerlendirmek ve sonuçlandırmak.

d) İlgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde atık ve kimyasalların taşınması ile tehlikeli atık ve kimyasalların taşınma lisanslarına ilişkin esasların uygulanmasını sağlamak, izlemek ve denetlemek; atık ve kimyasallarla kirlenmiş alanların mevcut kirlilik durumlarının tespiti, çevre ve insan sağlığına yönelik risklere ve kirlenmiş alanların iyileştirilmesine ilişkin çalışmaları yapmak ve yaptırmak.

f) Yeraltı ve yerüstü sularının, denizlerin ve toprağın korunması, kirliliğin önlenmesi veya bertaraf edilmesi maksadıyla kirliliğin giderilmesi ve kontrolüne ilişkin uygulamaları sağlamak, yeraltı ve yerüstü su, deniz ve toprak kirliliğine karşı hazırlıklı olmak, müdahale ve mücadele kapasitesini artırmak için gerekli tedbirleri almak ve aldırarak; çevrenin korunması, maksadıyla uygun teknolojileri belirlemek ve bu maksatla kurulacak tesislerin vasıflarını tespit etmek ve bu çerçevede gerekli tedbirleri almak ve aldırarak.

ğ) Yenilenebilir enerji kaynakları başta olmak üzere temiz enerji kullanımını desteklemek, yakıtların hava kirliliğine yol açmayacak şekilde kullanılabilmesi için gerekli önlemleri almak veya aldırarak.

i) Atıkların kaynağında en aza indirilmesi, sınıflara ayrılması, toplanması, taşınması, geçici depolanması, geri kazanılması, bertaraf edilmesi, yeneden kullanılması, artırılması, enerjiye dönüştürülmesi ve nihai depolanması konularında geri kazanımı artırıcı sistemleri kurmak, kurdurmak, uygun teknolojileri belirlemek; her türlü atık bertaraf tesislerine belirlenen usul ve esaslara göre lisans vermek ve bunları izlemek ve denetlemek."

fıkraları kaldırılmıştır. Çevre koruma konusundaki bu çok önemli düzenlemeler kim tarafından ve nasıl yapılacak, yoksa yapılmayacak mıdır? Bu konu ortadadır.

1.4. 644 Sayılı KHK'ye eklenen 13/A maddesi ile "*Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu*" nun yasalaşması beklenmeden, doğal ve kültürel/tarihi varlık yönetimlerinin ayrılması ve "*Koruma Kurullarının fiilen ortadan kaldırılması*" süreci başlatılmıştır. Böylece AB süreci adına yapıldığı söylenen mevzuat değişikliği gerekçelendirmesi de yine fiilen ortadan kalkmıştır. Çünkü "*Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu*" gibi doğal varlıklar açısından temel bir kanun olması gereken bu yasadan vazgeçildiği anlaşılmakta ve bakanlıklar arası görev dağılımı gerekçesi ile aslında hukuksal korumanın kaldırıldığı veya bunun yolunun açıldığı görülmektedir. Bu madde Anayasanın 7, 91 ve 63. maddelerine aykırıdır.

1.5. Yine 644 Sayılı KHK'ye eklenen "*EK MADDE-1*" ile 19/10/1989 tarihli ve 383 sayılı Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı kapatılmış ve 383 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen iş ve işlemler, Bakan tarafından uygun görülen Çevre ve Şehircilik Bakanlığının birimlerince yürütüleceği hükmüne bağlanmıştır. Bu çevre ve doğal varlık korumasına yönelik en büyük darbedir. Bu bölgelerin rantsal talana açılacağı açıktır. Bu madde Anayasanın 43, 56, 63 ve 169. maddelerinin yanı sıra Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu çevre ile ilgili bir çok uluslar arası sözleşmeye ve bu nedenle de ayrıca Anayasanın 90. maddesine aykırıdır. Unutulmaması gereken bir konu da Ülkemizde korunan alanların toplam ülke yüz ölçümüne oranı sadece %4 dür. Dünya ortalaması %12'nin üzerindedir. Öyle anlaşılmaktadır ki bu %4 bile fazla gelmektedir.

1.6. Eklenen "*GEÇİCİ MADDE-6*" ile 6 aylık devir sonrası doğal varlıkların bütünüyle statülerinin yeniden değerlendirileceği hususu, "*Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu*" nun yasalaşması beklenmeden yürürlüğe sokulmuştur. Bu madde ile bir çok doğal sit alanı ile sair korunan alanın da rantsal talana açılacağı anlaşılmaktadır. Elbette bu maddedeki bu düzenleme de Anayasanın 43, 56, 63 ve 169. maddelerinin yanı sıra Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu çevre ile ilgili bir çok uluslar arası sözleşmeye ve bu nedenle de ayrıca Anayasanın 90. maddesine aykırıdır. Öyle anlaşılmaktadır ki, bu düzenleme ile korunan alanların toplam ülke yüz ölçümünün %4'ü olan oranı, bırakın Dünya ortalaması olan % 12'lere yaklaşmayı, %4'lerin de altına indi-

rilecektir.

2. 3194 Sayılı Kanundaki Değişiklikler :

2.1. 3194 Sayılı İmar Kanunu'nun 27. maddesi başlığı ile değiştirilmiş ve aslında köylerdeki yapılaşmaya bazı kolaylıklar sağlayan maddeye, konunun özünü çok aşacak eklemeler yapılmıştır. Bunlardan bir tanesi;

"Köy yerleşik alan sınırı içerisinde, 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu hükümleri uygulanmaz."

hükmüdür. Bu Kanun için yıllarca mücadele edilmiş ve verimli topraklarımızın, yani yaşam kaynağımız ve gıda güvenliğimizin biricik dayanağı olan bu Kanun çıkartılmıştır. Şimdi *"Ne var bunda, bu istisna sadece köy sınırı içinde geçerli olacak!"* denilebilir. Ama devamındaki;

"İl çevre düzeni planında açıkça belirtilmediği takdirde, ihtiyaç duyulması halinde, köyün gelişme potansiyeli ve gelişme düzeyi de dikkate alınarak köy yerleşik alan sınırları ve özel kanunlara ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla bu alanlarda yapılaşma kararı ve ifraz şartları belediye sınırı il sınırı olan yerlerde büyükşehir belediye meclisi, diğer yerlerde il genel meclisi kararı ile belirlenir. Tespitler kadastro paftasına işlenerek tapu siciline belirtilir. İhtiyaç duyulması halinde mevcut köy yerleşik alan sınırları il genel meclislerince yeniden belirlenebilir."

şeklindeki fıkra, bu işi ucu açık ve nerede sonlanacağı ve hangi amaçla kullanacağı bilinmeyen bir uygulamaya dönüştürmektedir. Bunu hukuken kabul etmek mümkün değildir. Bu madde Anayasanın 44, 45 ve 166. maddelerine aykırıdır.

2.2. Yine 3194 sayılı İmar Kanununa eklenen aşağıdaki madde ile genel adı ile meraların da sonu getirilmektedir. Madde önemi nedeni ile olduğu gibi metne dahil edilmiş olup aşağıdadır.

"EK MADDE 4 – Mera, yaylak ve kışlakların geleneksel kullanım amacıyla geçici yerleşme yeri olarak uygun görülen kısımları valilikçe bu amaçla kurulacak bir komisyon tarafından tespit edilir. Bu yerlerin ot bedeli alınmaksızın tahsis amacı değiştirilerek tapuda Hazine adına tescilli yapılır. Bu taşınmazlar, bu madde kapsamında kullanılmak ve değerlendirilmek üzere, belediye ve mücavir alan sınırları içinde kalanlar ilgili belediyelerine, diğer

alanlarda kalanlar ise il özel idarelerine veya özel kanunlarla belirlenen ilgili idarelere tahsis edilir. Özel kanunlar kapsamı dışında kalan alanlarda belediyesince veya il özel idaresince geçici yerleşme alanının vaziyet planı ve yapılaşma şartları hazırlanır ve onaylanır. Bu taşınmazlardan kamu hizmetleri için gerekli olanların dışındakiler, il özel idaresince veya belediyesince ve özel kanunlarla belirlenmiş alanlarda ilgili idarece kadastro verileri işlenmiş hâlihazır haritalar üzerine yapılmış vaziyet planına veya onaylı imar planına uygun olarak talep sahiplerine bedeli karşılığında yirmidokuz yıla kadar tahsis edilebilir. Bu yerlerde umumi ve kamusal yapılar hariç, inşa edilecek yapıların kat adedi bodrum hariç olmak üzere ikiyi, yapı inşaat alanı 200 metrekaresi geçemez. Bu yapıların yöresel mimariye uygun ve yöresel malzeme kullanılmak suretiyle yapılması zorunludur. Bu fıkranın uygulanmasına, bu fıkra kapsamında tahsis edilecek mera, yaylak ve kışlakların il genelindeki toplam mera, yaylak ve kışlakların binde beşini geçmemek üzere oranının belirlenmesine, bu yerlerin kiralanmak ve irtifak hakkı tesis edilmek suretiyle tahsisine, tahsis sürelerine, tahsis bedellerine, tahsil edilen bedellerin kullanım şekline, tahsis süresinin sona ermesine, komisyonun teşkiline ve diğer konulara ilişkin esas ve usuller, İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığının uygun görüşleri alınarak Bakanlıkça hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

Mera, yaylak ve kışlakların 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca ilan edilen turizm merkezleri ile kültür ve turizm gelişim bölgeleri kapsamında kalan kısımları, ot bedeli alınmaksızın tahsis amacı değiştirilerek tapuda Hazine adına tescil edilir ve bu yerler, 2634 sayılı Kanun çerçevesinde kullanılmak ve değerlendirilmek üzere Kültür ve Turizm Bakanlığına tahsis edilir.”

“Geçici yapı” kavramı ile “29 Yıla kadar tahsis” kavramlarını biz hukukçuların bağdaştırması biraz zordur. Ayrıca “2 kat ve 200 m² inşaat alanı” ile “mera”yı bağdaştırmak da zordur. Turizme tahsis için “tahsis amacı değiştirilen” meralardan komik “ot bedeli”nin dahi alınmasından vazgeçilmesi, ancak kara mizah olabilir. Meralar (yaylak, otlak ve kışlaklar dahil) sadece hayvan otlatılan ve değeri ot miktar ve bedeli ile belirlenebilecek alanlar değildir. Meralar eko-sistemin önemli biyolojik çeşitliliğini ve gen kaynaklarını oluştururlar. Yine meralar, bal üretimi için olmazsa olmaz alanlardır. Erozyonun rekor üstüne rekor kırdığı ülkemiz topraklarında meralar, erozyonun önlenmesinde ve yer altı su kaynaklarının beslenmesinde hayati önemi haiz görevler

ifa ederler. Bu madde de Anayasanın 45 ve 166. maddelerine aykırıdır.

3. 645 Sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamedeki Değişiklikler :

3.1. 645 sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 8. maddesinde yapılan değişikliklerle, doğal siteleri ve sair korunan alanlar üzerinde tasarrufu artırıcı uygulamalar "*Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu*" nun yasalaşması beklenmeden ve yukarıdaki açıklanan düzenlemelere paralel olarak bu bakanlık yetkileri dahilinde de yürürlüğe sokulmuştur. Doğaldır ki, bu maddedeki düzenlemeler de Anayasanın 43, 56, 63 ve 169. maddelerinin yanı sıra Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu çevre ile ilgili bir çok uluslar arası sözleşmeye ve bu nedenle de ayrıca Anayasanın 90. maddesine aykırıdır.

4. 2873 Sayılı Millî Parklar Kanunundaki Değişiklikler :

4.1. 2873 sayılı Millî Parklar Kanununun 5. maddesinde yapılan değişiklik tam bir kara mizahtır. Maddenin orijinal hali şöyledir:

"KAMULAŞTIRMA

MADDE 5 - Millî park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanı sınırları içinde kalan yerlerdeki gerçek ve tüzelkişilere ait taşınmaz mallar ile her türlü tesisler, hazırlanacak planın gerçekleşmesi için, gerekli görüldüğünde, 6830 sayılı İstimlak Kanunu hükümlerine göre, Tarım ve Orman Bakanlığınca kamulaştırılır."

Yapılan değişiklik sonrası madde aşağıdaki şekle dönüştürülmüştür:

"KAMULAŞTIRMA

MADDE 5 - Millî park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanı sınırları içinde kalan yerlerdeki gerçek ve tüzelkişilere ait taşınmaz mallar ile her türlü tesisler, onaylı uygulama imar planına göre hazırlanacak projelerin gerçekleşmesi için, gerekli görüldüğünde, 6830 sayılı İstimlak Kanunu hükümlerine göre, Tarım ve Orman Bakanlığınca kamulaştırılır."

Öncelikle maddenin eski ve yeni hallerinde ve altı çizili yerlere dikkat edersek, maddedeki plan kavramı; millî park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarında imar uygulaması şekline dönüştürülmüştür. Yani millî park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanları artık

inşaat sahasına döndürülecektir. Bu iş o kadar acele ile yapılmaktadır ki, bir çok maddedeki bakanlık adları değiştirilirken unutulmuş ve düzeltilmemiş olup, “Tarım ve Orman Bakanlığı” olarak maddede kalmıştır. Bu madde açıkça Anayasanın 63 ve 166. maddelerine aykırıdır.

5. 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunundaki Değişiklikler :

5. 1. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nun 3. maddesi 1. fıkrasına 13. bent olarak;

“13) “Doğal (tabii) sit”; jeolojik devirlere ait olup, ender bulunmaları nedeniyle olağanüstü özelliklere sahip yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan korunması gerekli alanlardır.”

eklenmiş ve “Doğal (tabii) sit” tanımı yapılmıştır. **Burada dikkati çeken konu doğal sit kavramının sadece jeolojik devirlerle bağlantılı bir tanımla kısıtlanmasıdır.** Halbuki aynı maddenin 1. fıkra 2. bendinde;

“2)“Tabiat varlıkları”; jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihî devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli, yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan değerlerdir.”

diye tanımlanırken, tabiat varlıklarında “..... veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli....” şeklinde bir tanımlama yaparak, jeolojik devirlerle birlikte günümüzde veya kısa bir dönem önce oluşmuş ve özellikleri ve güzellikleri ile de korunmayı kabul etmiştir. Fakat yeni doğa (tabii) sit kavramında, “özellikleri ve güzellikleri bakımından” korunmasının gerekliliğinden vazgeçip, sadece jeolojik devirlerle irtibatlandırarak, mevcut doğal sitlerin korunmasının kaldırılmasına önemli bir dayanak oluşturulmuştur. Bu bentteki düzenleme, Anayasanın 43, 56, 63 ve 169. maddelerinin yanı sıra Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu çevre ile ilgili bir çok uluslar arası sözleşmeye ve bu nedenle de ayrıca Anayasanın 90. maddesine aykırıdır.

5.2. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nun 2004 yılından bu yana değiştirile değiştirile adeta işlevsizleşmiş hali, yüksek kurulun bu günkü yapısı ve artık bu son değişiklikle YÖK’den dahi üye istenmeyen bölge koruma kurulları ile varılacak sonuç; koruma değil, sadece inşaatır. Gelecek ve uygarlık sadece betonla değil,

doğa, kültür, sanat ve bilimle oluşabilir.

6. İşbu makaleyi uzatmakla birlikte bazı değişiklik maddelerini metne aynen almadan bazı şeyleri açıklamak kolay olmamaktadır. Bunlardan biri de, Ek Madde-4'dür. Madde aynen aşağıdadır:

“EK MADDE 4 – Taşınır tabiat varlıkları hariç tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunlara ilişkin koruma alanları ile ilgili olarak bu Kanunda öngörülen iş, işlem ve kararlar bakımından görevli ve yetkili bakanlık, Çevre ve Şehircilik Bakanlığıdır.

Tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunlara ilişkin koruma alanları ile ilgili hususlarda karar almak ve bu Kanunda öngörülen diğer iş ve işlemlerde Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yardımcı olmak üzere; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkez teşkilatı bünyesinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Müsteşarının veya ilgili Müsteşar Yardımcısının başkanlığında, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdüğü, söz konusu varlıkların ve alanların özelliklerine göre konusunda uzmanlaşmış biyolog, peyzaj mimarı, ziraat, çevre, orman ve su ürünleri mühendisleri ve hukukçular ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca uygun görülecek uzmanlardan Tabiat Varlıklarını Koruma Merkez Komisyonu ve taşrada Çevre ve Şehircilik Bakanlığı temsilcisinin başkanlığında, aynı meslek alanlarından yeterli sayıda uzmanın katılması suretiyle yeteri kadar Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu teşkil edilir. Bu komisyonların iş, işlem ve kararları konusunda, bu Kanunun Koruma Yüksek Kurulu ve koruma bölge kurulları ile ilgili hükümleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca alınan ilke kararları çerçevesinde kıyasen uygulanır.

Bu Kanunda Koruma Yüksek Kurulunca alınması öngörülen kararlar, tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunlara ilişkin koruma alanları bakımından Koruma Merkez Komisyonunca, koruma bölge kurullarınca alınması öngörülen kararlar koruma bölge komisyonlarınca alınır ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının onayıyla yürürlüğe konulur.

Bu Kanunda ve diğer mevzuatta tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunlara ilişkin koruma alanları bakımından Koruma Yüksek Kuruluna ve koruma bölge kurullarına yapılan atıflar ilgisine göre Koruma Merkez Komisyonuna ve koruma bölge komisyonlarına yapılmış sayılır ve ilgili maddelerde geçen Koruma Yüksek Kurulundan Koruma Merkez Komisyonu ve koruma bölge kurullarından koruma bölge komisyonları anlaşılır.

Tabiat varlıkları, doğal sit alanları ve bunlara ilişkin koruma alanları ile

ilgili iş, işlem ve kararlara ilişkin usul ve esaslar ile bu konularda görev yapacak komisyonların teşkili, çalışma usul ve esasları Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanan yönetmelikle düzenlenir."

Görülmektedir ki, mevcut doğal sit'ler hakkında ilgili alınmış ilke kararları ile yargısal içtihatlarla oluşmuş doğal varlıkların korunması hukuku tümüyle ortadan kaldırılmak istenmektedir. Hedef sadece parası olanlara bina yapıp satmak ve ülkenin en güzel ve geleceğimize miras bırakılması gereken alanlarını yok etmektir. Sağ duyu öne çıkmalı ve Anayasa Mahkemesi bu gidişe dur demelidir. Özellikle Geçici Madde-10 ile koruma kurulu üyeliklerine son verilmesi ile geçiş sürecindeki koruma işlemlerinin nasıl yürütüleceği de ortadadır.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

İncelemeye çalıştığımız 06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanarak, Bakanlar Kurulu'nca 08.08.2011 tarihinde kararlaştırılarak 17.08.2011 Tarih ve 28028 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren "*Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile, Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair 648 Sayılı KHK*"; öncelikle Anayasanın yasama yetkisini ve devredilemezliğini düzenleyen 7. maddesi ile kanun hükmünde kararname çıkarma hukukunu düzenleyen 91. maddesine aykırıdır.

Ayrıca muhtelif mevzuatta yapılan değişiklikler de genel olarak, Anayasamızın kıyıları hakkındaki 43., tarım alanları ve meraların korunması ile ilgili 44 ve 45., çevrenin korunması hakkındaki 56., kültür ve tabiat varlıklarının korunması ile ilgili 63., uluslar arası sözleşmeler ile ilgili 90. ve planlama ile ilgili 166. maddelerine aykırılıklar taşımaktadır.

648 Sayılı KHK'ye bir bütün olarak bakıldığında, Kararnamenin Çevre ve Şehircilik Bakanlığının aslen yerel yönetimlere ait olan plan yapma, yaptırma, onaylama yetkilerinin yanı sıra proje onayı, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi verilmesi gibi görev ve yetkilere, parsel ölçeğinde ve ayrıcalıklı biçimde, dilediğince el koyma yetkisini tanımladığı görülmektedir. Bu yanı sıra 648 sayılı KHK, Anayasanın bir çok maddesine aykırılığın yanı sıra, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na ve ülkemizde planlama hukukunda bugüne kadar genel kabul

görmüş tüm ilkelere aykırıdır. Gerektiğinde bütün belediye yetkilerini kullanabilecek bir TOKİ Bakanlığı yaratılmış, üstelik verilen yetkilerle ormanlar hariç bütün doğal varlıklar hakkında varlık-yokluk belirlemesi yapabilecek bir konuma getirilmiştir.

Yine 4708 sayılı Yapı Denetim Kanunu'nda yapılan değişiklikle de ülkemizde denetim dışı bırakılan yapıların sayısı, türü ve dağılımında önemli değişimler yaşanmıştır. Yapılan düzenleme ile ülkemizdeki tüm köylerin yanı sıra, belediyelerin yaklaşık olarak % 70'ini oluşturan, nüfusu 5000 kişinin altındaki belediyelerin sınırları içinde ve mücavir alanlarındaki yapılaşmalar da yapı denetim sistemi dışına çıkarılmıştır. Bu haliyle yapılan düzenleme, teknik eleman açısından son derece yetersiz olan bu yerleşmelerde, yapı güvenliği açısından, sonuçları önümüzdeki yıllarda acı biçimde ortaya çıkacak çok önemli bir olumsuzluk anlamına gelmektedir.

Köy yerleşik alanlarının imar planlaması dışına çıkartılması, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun buralarda uygulanmayacağı ve 4342 sayılı Mera Kanunu ile korunmaya çalışılan meralarımızın yapılaşmaya açılması önemli olumsuzluklardır.

636 Sayılı KHK ile başlayan sıkıntı 644 ve 645 ile devam etmiş, 648 ile düzeltilmesi beklenirken, daha da olumsuz düzenlemeler getirilmiştir.

Bu nedenle geleceğimizi betonla kaplayabilecek bu hukuki düzenlemenin, geniş bir katılımcılıkla yeniden ve tümüyle elden geçirilmesi, sürdürülebilir yaşam anlayışı ile birlikte kalkınmanın gereği olan kentleşme ve sanayileşmeden de vazgeçmeden ama bunu sürdürülebilir bir tüketim ile disipline ederek yeniden oluşturulması en büyük dileğimizdir. Bunun için artık bu tip hukuki düzenlemelerde konsensüsün, yasalar çıkmadan sağlanması gerekmektedir. Bu konuda da elbette görev; hukuki düzenlemeler için karar alan TBBM'ne, Hükümete veya ilgili Bakanlıklara düşmektedir.

Eko-sistemi korumak, bilime ve hukuka uygun hareket etmek toplumsal barışı sağlayacak, yaşamımızı ve geleceğimizi güvenli hale getirecektir. Bu inanç ile ancak uygar dünyanın, uygar bir ülkesi olabiliriz.